

Afdeling Gelderse Vallei

Samenvatting

- Een procedurele opmerking. Het UPLG is grotendeels een top-down benadering en zeker het maatregelenpakket is volledig top-down opgezet. Dit zouden we niet moeten willen, er is zoveel kennis aanwezig in de gebieden. Het gevolg is dat het draagvlak mist.
- We missen bij het UPLG de cruciale rol van de voedselproductie. De drager van de gebieden. Daarnaast wordt er geen gebruik gemaakt van hetgeen reeds plaatsvindt in de gebiedsprocessen.
- Het UPLG stelt de Natuur Doel Analyse (NDA's) centraal en er wordt geen enkele opmerking gemaakt over hoe deze tot stand gekomen zijn. Normaal zou je verwachten dat er deskundigen zijn vanuit de verschillende disciplines en belanghebbenden die gevraagd worden om input. Men heeft zich beperkt tot ecologen en de terreinbeheerder van het Natura 2000 gebied (slager keurt zijn eigen vlees benadering). Agrarische ondernemers met veel kennis van het gebied en landbouwkundigen zijn niet gevraagd om input. Daarnaast is het niet mogelijk om zienswijzen in te dienen, ook niet bij de ecologische autoriteit. Dit is toch ondenkbaar in onze democratische rechtstaat. Hierbij moet men bedenken dat de gevolgen voor de omliggende familiebedrijven desastreus zijn.
- Het Natura 2000 gebied in Binnenveld wordt omsloten door het industrieterrein van Veenendaal, de rondweg Oost van Veenendaal, de nieuwbouwwijk van Veenendaal en de landbouw. Het herstel van dit gebied kan toch niet alleen op het bord van de landbouw worden gelegd?
- Het maatregelenpakket van 284 miljoen euro is voor slechts 16 % gericht op de landbouw. De balans tussen landbouw en natuur is hier volledig zoek.
- Wij doen een dringend verzoek aan GS en PS om de gelden van het maatregelenpakket werkelijk beschikbaar te stellen aan de regionale gebiedspartijen. De gebiedscoöperatie Het Binnenveld (samen met de Agrarische Natuur Vereniging, Boeren Natuur, AJK en LTO) heeft een gebiedstransitie plan gepresenteerd aan de medewerkers van de provincie op 18 maart 2024 en aan de bestuurders (twee gedeputeerden (Utrecht en Gelderland) en vier wethouders (Rhenen, Veenendaal, Ede en Wageningen)) op 15 april 2024. Een bottom-up benadering met grote betrokkenheid en een commitment van de mensen in het gebied om de transitie vorm te geven. Laat het geld niet opgebrand worden door adviesbureaus en of consultants.
- **Een gebiedsproces is een evolutie - geen revolutie - welke wordt geleid door de dragers van het gebied. Dit was zo en zal ook voor de toekomst gelden.**

Geachte Statenleden en commissieleden,

Ik ben namens LTO Noord afdeling Gelderse Vallei en de Gebiedscoöperatie Het Binnenveld de afgelopen maanden betrokken geweest bij het Utrechts Programma Landelijk Gebied. Ook heb ik hierover meerdere gesprekken gevoerd tijdens de daarvoor ingerichte bijeenkomsten. Daarnaast heb ik ook schriftelijk gereageerd op het concept-UPLG. Wat mij opviel tijdens deze sessies is dat er wel geluisterd werd tijdens de gesprekken, maar dat ik niet het gevoel heb gekregen dat wij als aanwezigen hierbij enig invloed hebben gekregen op de inhoud van het UPLG of de maatregelenpakketten. Om hier een voorbeeld van te geven: ik was aanwezig bij een bestuurlijke rondetafelgesprek op 27 maart, een dag later werd het complete maatregelenpakket ingediend bij het Rijk. Ik denk dan niet dat er nog iets van het rondetafelgesprek is meegenomen in de maatregelenpakketten. Jammer vond ik dat. Een gemiste kans!

Maar dan de inhoud.

Ten onrechte wordt voor het Binnenveld de Natuur Doel Analyse als uitgangspunt genomen en daarbij ten onrechte het voorstel gedaan om het Natura 2000 gebied te verbinden met de natuur (NNN) in de Binnenveldse Hooilanden. Nulmetingen en referenties ontbreken bijna volledig in de NDA. Dit geldt voor zowel stikstof als de habitat.

Het probleem van de slechte staat van de natuur moet opgelost worden door de boeren. Maar als we dan eens naar het gebied kijken, dan zien we dat dit gebied omsloten is door industrie, een rondweg en een nieuwe woonwijk. Heeft de uitstoot van deze industrie en wegen dan geen invloed op de natuur? Hebben de jarenlange bronbemaling in de nieuwe woonwijk dan geen invloed op de waterhuishouding in het gebied? Dit lees ik allemaal niet terug in het verslag van de EA en de NDA. Wel lees ik dat om de waterhuishouding te verbeteren, de boeren moet stoppen met beregenen. Beregenen? Ik denk dat er in een straal van 5 km om het gebied misschien 2 boeren hun land wel eens beregenen, en dan hebben we het over maximaal 1 week per jaar. Is het dan terecht om zo naar de boeren te wijzen?

Er moet sowieso nog eens goed gekeken worden naar de wensen van de provincie om de natuurgebieden uit te willen breiden. Dit is niet wenselijk. Het klinkt mooi om de verschillende natuurgebieden (Natura 2000, NNN) met elkaar te willen verbinden, maar denkt u niet dat deze verbinding er al jarenlang is met de agrarische gronden die ertussen liggen. Ook dit is grond waar zoogdieren, insecten en vogels veel te vinden zijn. Zeker als je kijkt hoe duurzaam deze gronden nu al beheerd worden door de plaatselijke boeren. Zoek daar dan ook naar de mogelijkheden, niet in de vorm van een overgangszone, maar door boeren te stimuleren om iets extra's te doen wat ten goede komt aan de nabij liggende natuur. Maar dit wel voor een volwaardige prijs, geen vergoedingen, maar een normaal verdienmodel.

Daarnaast moet men zich realiseren dat er de laatste 5 jaar in het Binnenveld (Gelderland en Utrecht) al ca 540 ha natuur gerealiseerd is. En dat er nog slechts ca 2600 ha landbouwgrond aanwezig is. Dit is een kritische omvang.

Het zou dan ook ronduit onwenselijk en zeer onterecht zijn als de NDA met haar adviezen overgenomen worden in het UPLG. Een rapport gebaseerd op zoveel onjuistheden en een autoriteit die ondersteund wordt door Staatsbosbeheer is zeker niet geschikt om gebruikt te worden in zo'n belangrijk document als het UPLG.

Mijn volgende punt van bezwaar gaat over het overgangsgebied waarover geschreven wordt in de UPLG. We willen absoluut geen overgangsgebieden met daarbij verschillende percentages reducties. We weten inmiddels al lang dat reductiedoelen op zoneringskaartjes niet werken. Circa 90% van de stikstof slaat binnen 100 meter neer, dus dan heeft een zonering zoals beschreven in het UPLG absoluut geen

meerwaarde voor het aangrenzende Natura 2000 gebied. Daarbij geeft een dergelijke zonering erg veel beperkingen en geen perspectief voor bedrijven die zich bevinden in dit gebied.

Wat ik verder nog mis in de UPLG én in de maatregelenpakketten is iets over de mogelijkheden voor innovaties zoals bijvoorbeeld monomestvergisting in combinatie met mineralenstrippen, dit is een proces waarbij stikstof én methaan gereduceerd worden en groen gas opgewekt wordt uit mest. Dit zou een goede oplossing kunnen zijn bij de stikstof- en methaanopgave en de energieopgave, maar ik lees dit niet terug in het UPLG.

Ook over de intensieve veehouderij is weinig geschreven. Ik ben erg benieuwd naar een uitwerking van de zogenoemde 'streefwaarden voor reductie voor de niet-grondgebonden sectoren'. Houdt hierbij rekening met het perspectief voor de bedrijven. Het moet rendabel zijn om aanpassingen te kunnen maken.

Dan wat over de maatregelenpakketten van het UPLG. Klinkt als een goed initiatief, geld aanvragen om alvast te kunnen starten met zogenoemde koplopersprojecten. En dit alles ten behoeve van het UPLG wat eraan komt. Maar is dit wel zo positief? Want wat zien we als we inzoomen op de bedragen die aangevraagd zijn door de provincie? Een aanvraag van 326 miljoen, waarvan nu een voorlopige toezegging van 284 miljoen. Echter maar 53 miljoen voor de landbouw? Dus bij een programma landelijk gebied, wat voor het overgrote deel bestaat uit landbouw, stelt de provincie welgeteld 16% van het totale bedrag beschikbaar voor de landbouw? Hoe kan dit? Het probleem waar we steeds over praten dat zit toch bij de landbouw, of beter gezegd, de oplossing ligt toch bij de landbouw? Dan hoort daar toch het overgrote deel van het geld naartoe te gaan? Het is onbegrijpelijk dat er maar zo'n klein gedeelte van het aangevraagde bedrag naar de landbouw gaat. En dan vraag ik mijzelf nog erg af of er überhaupt wel geld bij de landbouw terecht komt. Want ik ben bang dat het grootste gedeelte al op is aan onderzoek en adviesbureaus voordat het bij de boer in de portemonnee zal komen.

Mijn laatste punt is misschien wel de belangrijkste. We praten al tijden over hoe we er nu toch voor moeten zorgen dat we al die gestelde doelen, deels opgelegd, deels gecreëerd moeten behalen. Korter gezegd, hoe zorgen we ervoor dat al die boeren de benodigde aanpassingen gaan doen om dit te kunnen behalen. En wat ik dan steeds hoor is dat we vanuit Utrecht, en ook landelijk, een bottom-up benadering willen. Hoe kan het dan dat we hier met het UPLG juist bezig zijn met een top-down benadering?

Met dit UPLG geven we inderdaad de gewenste randvoorwaarden waar we in de gebieden behoefte aan hebben, maar daarnaast leggen we de boeren zoveel beperkingen en ingewikkelde pakketten op dat er te weinig ruimte over blijft voor de gebiedsprocessen. En ik kan dit weten.

We zijn namelijk bij ons in het Binnenveld al 2 jaar bezig met een gebiedsplan. Een bottom-up plan gemaakt door boeren en in samenwerking met de natuurorganisaties, LTO, AJK en de collectieven. Een plan waarin we laten zien wat we allemaal al doen, maar zeker ook een plan waarin we aangeven wat er allemaal WEL mogelijk is! Wij willen dus wel! Maar wil de provincie dit ook? Of houden zij vast aan de top-down benadering van het UPLG? Ik hoop van niet, ik denk dat we de boeren, de mensen die meer dan wie ook altijd bezig zijn met de natuur, heel hard nodig hebben bij het behalen van alle doelen. Dus geef hen de ruimte en luister ook naar wat zij echt nodig hebben om dit allemaal te kunnen uitvoeren. Zo simpel kan het zijn.

Hartelijke dank, met vriendelijke groeten,

Linda Versteeg